

АНОТАЦІЯ

Шманатов М. С. Реалізація влади на окупованій території: порівняльний аналіз. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – Політологія. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, 2025 рік.

Дисертаційне дослідження «Реалізація влади на окупованій території: порівняльний аналіз» присвячене комплексному вивченню окупації як механізму здійснення іноземного або міжнародного контролю над територіями. У його основі закладено підхід, який виходить за межі суто юридичного трактування окупації в міжнародному гуманітарному праві (МГП), розглядаючи її як ширше політичне явище. Норми МГП встановлюють вимоги до правового режиму окупації, спрямовані на мінімізацію її потенційних негативних наслідків та регулювання відносин між окупантом і населенням. Однак у реальній політичній практиці окупація нерідко виходить за ці рамки міжнародно-правових обмежень, набуваючи більш складних форм, що потребують детального аналізу її природи, функцій та механізмів реалізації влади.

Дисертаційне дослідження має на меті розкрити політико-інституційні особливості окупації, визначити її основні форми та механізми реалізації влади в умовах іноземного контролю. Актуальність теми зумовлена зростаючою кількістю сучасних конфліктів, що призводять до іноземного (міжнародного) контролю, претензії на суверенітет та появою нових моделей зовнішнього управління територіями. В тому числі актуальність зумовлена необхідністю наукового осмислення процесів окупації та анексії, що безпосередньо стосуються України. На практиці, окупація не обмежується теоретичним сценарієм строго обмеженої тимчасової військової адміністрації, а може включати елементи міжнародного управління, довготривалого політичного контролю та примусової інтеграції

захоплених територій у правову систему держави-окупанта. Це вимагає розширення методологічних підходів та застосування міждисциплінарного аналізу для розуміння окупації як політичного інституту іноземного (міжнародного) актора. Для здійснення дослідження сформовано наступну дослідницьку гіпотезу: окупація є складним політичним феноменом, який можна розглядати як певний специфічний політичний режим (встановлює рамки управління територією) або ж як прояв інституту окупації, що надає конкретні механізми та структури для реалізації цього де-факто встановленого режиму. Тобто окупація поєднує обидва ці виміри, дозволяючи аналізувати її не лише як тимчасовий правовий режим, а і як інструмент зовнішнього управління територією, який застосовується (практикується) іноземними чи міжнародними акторами у політичних відносинах. Дисертація спрямована на виявлення особливостей та закономірностей функціонування політичного інституту окупації, його впливу на державотворчі процеси та територію.

Наукова новизна дисертаційного дослідження головно полягає у комплексному міждисциплінарному аналізі окупації як політичного інституту, що дозволяє розглядати її не лише як тимчасовий правовий режим військово-політичного контролю, а як інституційну практику реалізації влади зовнішнім актором задля досягнення політичних цілей. Запропоновано авторський варіант типологізації форм окупації (міжнародна територіальна адміністрація, військова окупація, військова окупація з метою анексії), а також теоретичну модель окупації з метою анексії, яка відмежовується від традиційних правових та кейс-стаді підходів і передбачає аналіз організації влади, управлінських механізмів та трансформацій політичного простору. У межах емпіричного блоку здійснено порівняльний аналіз кейсів міжнародного адміністрування (Косово, Східний Тимор), військової окупації (Ірак, Палестина) й окупації з метою анексії, зокрема окупаційної політики Російської Федерації в

Україні після 24 лютого 2022 року. Це дозволило ідентифікувати ключові механізми влади, інституціоналізації контролю та спроби анексії через військову, адміністративну, правову й політичну інтеграцію тимчасово окупованих територій.

У першому розділі дисертаційного дослідження здійснено аналіз теоретико-методологічних засад дослідження окупації як багатогранного політичного явища. Проведено концептуалізацію поняття окупації, визначено її історичну еволюцію, розроблено критерії виокремлення видів, категорії порівняння та проаналізовано підходи до вивчення реалізації влади в умовах окупації.

Встановлено, що окупація, попри свої глибокі історичні корені, залишається предметом дискусій у сучасній науці. Підходи до визначення окупації в міжнародному гуманітарному праві та політичній науці, а також зростаючий вплив прав людини, створюють передумови для неоднозначного трактування цього явища. Науковий підхід до дослідження окупації як політичного інституту дозволяє розширити традиційні рамки правових підходів і виявити її як інструмент здійснення влади на територіях під іноземним контролем.

Проаналізовано підходи до типологізації окупаційних режимів, що базуються на таких критеріях, як правові рамки, мета, суб'єкти, тривалість, структура управління та вплив на суверенітет. На підставі цього автором запропоновано теоретичний підхід, у межах якого окупація розглядається як ширше політичне явище, що проявляється у трьох формах (видах): військова окупація (ВО), військова окупація з метою анексії (ВОА) та міжнародна територіальна адміністрація (МТА). Такий підхід дає змогу пояснити окупацію не лише як тимчасовий правовий режим, а як складний політичний процес, що може існувати незалежно від його «легітимності».

Окрему увагу приділено функціональним і структурним аспектам реалізації влади в умовах окупації. Встановлено, що окупаційна влада

зазвичай діє через військові або військово-цивільні структури, які не тільки забезпечують контроль над територією, а й виконують стратегічні завдання окупанта. Визначено ключові категорії аналізу управління окупованими територіями, які охоплюють причини окупації, мету, завдання, структуру управління, проблеми, що виникають (внутрішні і зовнішні), політики (заходи), а також результати та роль місцевих політичних суб'єктів.

Запропоновані теоретичні конструкції, критерії порівняння та категорії аналізу сприяють систематизації підходів до вивчення окупації та визначенню закономірностей її функціонування, що є необхідним для переходу до аналізу реалізації влади в конкретних видах окупації.

У другому розділі дисертаційного дослідження здійснено детальний аналіз реалізації влади в умовах трьох теоретично визначених у першому розділі видів окупації як форм іноземного або міжнародного контролю: міжнародної територіальної адміністрації (МТА), військової окупації (ВО) та військової окупації з метою анексії (ВОА).

Аналіз міжнародних територіальних адміністрацій, зокрема місій ООН у Косово та Східному Тиморі, показав, що ці структури функціонують як політичні інститути, спрямовані на стабілізацію, демократизацію та інтеграцію окупованих територій у міжнародну систему. Основною характеристикою таких адміністрацій є їхня легітимність, підкріплена міжнародними мандатами та правовою базою ООН, що виходять за межі традиційного міжнародного гуманітарного права (МГП). Встановлено, що ефективність МТА має змішаний характер: попри успіхи у створенні базових інституцій, їхня довготривала стабільність залежить від міжнародного консенсусу щодо проблеми суверенітету території. Там, де такий консенсус був досягнутий, місії досягали поставлених цілей, тоді як у ситуаціях політичної невизначеності їхня ефективність знижувалася, що викликало дискусії щодо ролі МТА як демократичного перетворення чи

інструмента політичної трансформації відповідно до інтересів міжнародного актора.

Військова окупація розглянута на прикладах Іраку та Палестини, які репрезентують два її підвиди: трансформаційну та безпекову окупації. Встановлено, що військові окупації орієнтовані на контроль територій через військово-цивільні адміністрації. У випадку Іраку окупаційна влада зіткнулася зі значними проблемами через високі витрати викликані безпрецедентними повноваженнями, стратегічні прорахунки в управлінських рішеннях, нездатність створити стабільну систему управління, що робить цей кейс прикладом змішаного результату. Палестина, навпаки, демонструє тривалий і затяжний конфлікт із мінімальною перспективою стабілізації. У цих випадках спостерігається недотримання МГП, що підривало легітимність окупаційної влади та призвело до міжнародного осуду, хоча окупаційна влада із різною мірою «виходила за межі» встановлених рамок. Спільність полягає у тенденції використання військової окупації відповідно до політичних мотивів сторони-окупанта.

Військові окупації з метою анексії досліджено на прикладі окупації Туреччиною північного Кіпру. Встановлено, що цей випадок демонструє силову інтеграцію території через формування залежних квазі-державних структур. Туреччина використала окупацію для забезпечення власних стратегічних інтересів, проте ТРПК залишається міжнародно невизнаною. Характерними рисами цього кейсу є відмова від рамок міжнародного гуманітарного права, спроби легітимізувати окупацію через створення місцевих адміністрацій, а також довготривалий зовнішній контроль над територією. Унікальність випадку проявляється у демократичних тенденціях ТРПК, хоча її політична суб'єктність залишається обмеженою стратегічними інтересами Туреччини.

Узагальнюючи, проведене дослідження показало, що всі форми окупації спрямовані на реалізацію інтересів окупанта через встановлення політичного контролю над територіями.

Практичне значення цього розділу полягає в обґрунтуванні окупації як політичного інституту, що функціонує у різних умовах. Встановлено, що реалізація влади в умовах окупації залежить від взаємодії ключових чинників: правової легітимності, організаційної структури та політик (заходів), стратегічних цілей, а також взаємовідносин із місцевими політичними суб'єктами. Цей підхід дозволяє не лише систематизувати різні види окупаційних режимів, а й створити основу для подальших досліджень щодо ефективності таких інститутів у вирішенні конфліктів та забезпеченні стабільності.

У третьому розділі досліджено трансформацію управлінських підходів та державотворчих процесів на тимчасово окупованих територіях України, у так званих «ЛДНР», а також особливості окупації й анексії територій України після 24 лютого 2022 року. Аналіз дозволяє простежити, як зміна окупаційної політики РФ поступово узгоджується з теоретичною конструкцією «військової окупації з метою анексії» (ВОА), концептуалізованої у попередніх розділах. Особливий акцент зроблено на переході від непрямой до прямої окупації, що був обумовлений невдачами попередніх етапів у вирішенні як зовнішніх, так і внутрішніх проблем управління окупованими територіями.

Проаналізовано державотворчі процеси в так званих «ЛДНР», формування яких відбувалося через систему зовнішнього управління РФ. Встановлено, що на початковому етапі (2014–2022) Росія реалізовувала стратегію непрямой окупації, створюючи контрольовані адміністрації, що здійснювали легітимізацію через «референдуми» та «вибори». Визначено три етапи трансформації цих утворень: початковий (2014), військовий (2014–2018) та бюрократичний (2018–2022). Провал «Мінського процесу»

та неможливість примусової інтеграції «ЛДНР» до складу України змусили РФ змінити підхід, що стало передумовою повномасштабного вторгнення у 2022 році.

Після 24 лютого 2022 року Росія здійснила перехід до прямої окупації з метою анексії. Нею були організовані військово-цивільні адміністрації в Херсонській та Запорізькій областях, а окуповані території Донецької та Луганської областей було інтегровано до складу так званих «ЛДНР». Головною задачею окупаційної влади стало підготовка до анексії шляхом проведення «референдумів» і політичної реорганізації територій. Окупація супроводжувалася репресіями, ліквідацією місцевого самоврядування, інформаційною кампанією та депортаціями населення. Виділено тенденції реалізації влади: 1) зміна підходів від непрямой до прямої окупації; 2) інтеграція окупованих територій до російського правового та адміністративного простору; 3) ігнорування міжнародного права та реакції міжнародної спільноти; 4) стратегія «збільшення ставок» з метою визнання її «здобутків» та врахування претензій.

Реакція на внутрішню проблему підтримки легітимності проявляється у комплексній інтеграції, повному контролі нових політичних еліт та економічному утриманні нових «суб'єктів», на зовнішню проблему суверенітету – стратегією «збільшення ставок», силовим тиском. Досліджено ключові політики РФ на окупованих територіях у різних сферах. У політичній сфері створена нова місцева еліта, інтегрована у російську вертикаль влади, разом із поширенням російських політичних інститутів. В економіці здійснюються націоналізація підприємств, переорієнтація на військові потреби, субсидювання місцевих бюджетів, спеціальні заходи спрямовані на «економічне відновлення та переорієнтацію». У соціальній сфері впроваджуються російські соціальні програми, контролюється мобільність населення через паспортизацію та обмеження, пов'язані з воєнним станом. У культурній сфері заборонено

українську мову, знищуються національні символи, впроваджується пропаганда російської ідентичності. В освітній сфері застосовано російські програми, вилучено українські підручники, залучено російські кадри. У демографічній сфері відбувається зміна етнічного балансу через міграцію російських громадян і депопуляцію українського населення. В інформаційній сфері заблоковано альтернативні джерела, розвиваються російські медіа, створюється уявлення про «історичну справедливість» інтеграції територій до РФ.

Загалом, розділ демонструє, що окупаційна політика РФ еволюціонувала від непрямого управління до анексії з використанням адміністративних, військових та інформаційних важелів впливу. Реалізація влади РФ на захоплених територіях підтверджує концепцію ВОА, оскільки передбачає довготривалий контроль, претензію на суверенітет і свідому відмову від регулювання окупації нормами міжнародного гуманітарного права. Водночас питання міжнародного визнання територіальних змін залишається невирішеним, що робить окуповані території потенційним простором нестабільності з потенціалом подальших трансформацій.

Відповідно, в цілому дисертація «Реалізація влади на окупованій території: порівняльний аналіз» є комплексним дослідженням окупації як форми іноземного чи міжнародного контролю над територією, що виходить за рамки правового визначення у міжнародному гуманітарному праві. У роботі вперше запропоновано три моделі окупації, які розрізняються за механізмами реалізації влади, політичними цілями та впливом на суверенітет. Визначено критерії порівняльного аналізу окупаційних режимів та доведено, що окупація як політичний інститут виконує функції витіснення місцевих політичних суб'єктів, вирішення внутрішніх та зовнішніх проблем, досягнення стратегічних цілей зовнішнього, міжнародного актора. Дослідження показало, що окупаційний режим може виступати як специфічний політичний порядок, що змінює баланс влади на

підконтрольних територіях. Підтверджено, що окупація спричиняє глибокі соціально-економічні, політичні та демографічні трансформації. Це робить її ефективним механізмом зовнішнього контролю, що може використовуватися для послаблення опонента та зміцнення геополітичного впливу. Межа між ВО, МТА та ВОА визначається правовою базою, повноваженнями окупаційної влади та її відповідальністю. Дисертація пропонує нові підходи до аналізу окупації як політичного інституту. Розроблені теоретичні конструкції, моделі та категорії аналізу дозволяють поглибити розуміння явища окупації та його впливу на політичні, соціальні й економічні процеси. Практичне значення роботи полягає у створенні бази для розробки стратегій реінтеграції територій, а також для формування ефективної міжнародної політики у сфері запобігання конфліктам та вирішення проблем, пов'язаних з окупацією.

Ключові слова: окупація, міжнародна безпека, політичні інститути, війна, політичні режими, анексія, конфлікти, держава.

ABSTRACT

Shmanatov M. S. Exercise of power in the occupied territory: a comparative analysis. – Qualifying scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 052 – Political Science. V. N. Karazin Kharkiv National University of Ukraine, Kharkiv, 2025.

The dissertation research «Exercise of Power in the Occupied Territory: A Comparative Analysis» is devoted to a comprehensive study of occupation as a mechanism for exercising foreign or international control over territories. It is based on an approach that goes beyond the purely legal interpretation of occupation in international humanitarian law (IHL), considering it as a broader political phenomenon. IHL establishes requirements for the regime of military occupation aimed at minimizing its potential negative consequences and regulating relations between the occupier and the population. However, in real political practice, occupation often goes beyond these international legal restrictions, acquiring more complex forms that require a detailed analysis of its nature, functions and mechanisms of exercising power.

The dissertation aims to reveal the political and institutional features of occupation, to identify its main forms and mechanisms of exercising power under foreign control. The relevance of the topic is due to the growing number of modern conflicts that lead to foreign (international) control, claims to sovereignty and the emergence of new models of external governance of territories. In particular, the relevance is due to the need for a scientific understanding of the processes of occupation and annexation that directly affect Ukraine. In practice, the occupation is not limited to the theoretical scenario of a strictly limited interim military administration, but may include elements of international governance, long-term political control and forced integration of the occupied territories into the legal system of the occupying power. This requires the expansion of methodological approaches and the use of interdisciplinary analysis to understand

occupation as a political institution of a foreign (international) actor. The following hypothesis was formulated for the research: occupation is a complex political phenomenon that can be viewed as a specific political regime (establishing the framework for governing a territory) or as a manifestation of the institution of occupation, which provides specific mechanisms and structures for implementing this de facto established regime. In other words, occupation combines both of these dimensions, allowing it to be analyzed not only as a temporary legal regime, but also as an instrument of external governance of the territory, which is applied (practiced) by foreign or international actors in political relations. The research is aimed at identifying the features and patterns of functioning of the political institution of occupation, its impact on state-building processes and territory.

The scientific novelty of the dissertation research is a comprehensive interdisciplinary analysis of occupation as a political institution, which allows us to consider it not only as a temporary legal regime of military and political control, but also as an institutional practice of exercising power by an external actor to achieve political goals. The author's own version of typology of forms of occupation (international territorial administration, military occupation, military occupation with the aim of annexation) is proposed, as well as a theoretical model of occupation with the aim of annexation, which is distinguished from traditional legal and case study approaches and involves an analysis of the organization of power, governance mechanisms and transformations of political space. Within the empirical block, a comparative analysis of the cases of international administration (Kosovo, East Timor), military occupation (Iraq, Palestine) and occupation with the aim of annexation, in particular the occupation policy of the Russian Federation in Ukraine after February 24, 2022, was carried out. This made it possible to identify key mechanisms of power, institutionalization of control and attempts at annexation through the military, administrative, legal and political integration of the temporarily occupied territories.

The first chapter of the dissertation analyzes the theoretical and methodological foundations of the study of occupation as a multifaceted political phenomenon. The concept of occupation is conceptualized, its historical evolution is determined, criteria for distinguishing types, categories of comparison are developed, and approaches to the study of the exercise of power under occupation are analyzed.

It is established that occupation, despite its deep historical roots, remains a subject of debate in contemporary scholarship. The approaches to the definition of occupation in international humanitarian law and political science, as well as the growing influence of human rights, create preconditions for an ambiguous interpretation of this phenomenon. A scientific approach to the study of occupation as a political institution allows us to expand the traditional framework of legal approaches and identify it as an instrument of exercising power in territories under foreign control.

The research analyzes the approaches to typologizing occupation regimes based on such criteria as legal framework, purpose, actors, duration, governance structure and impact on sovereignty. On this basis, the author proposes a theoretical approach within which occupation is viewed as a broader political phenomenon that manifests itself in three forms (types): military occupation (MO), military occupation with the aim of annexation (MOA) and international territorial administration (ITA). This approach allows us to explain occupation not only as a temporary legal regime, but also as a complex political process that can exist regardless of its «legitimacy».

Special attention is paid to the functional and structural aspects of the exercise of power under occupation. It is established that the occupying power usually acts through military or civil-military structures that not only ensure control over the territory but also fulfill the strategic tasks of the occupier. The author identifies the key categories of analysis of the management of the occupied territories, which cover the reasons for the occupation, the purpose, objectives,

management structure, emerging problems (internal and external), policies (measures), as well as the results and role of local political actors.

The proposed theoretical constructs, comparison criteria, and categories of analysis contribute to the systematization of approaches to the study of occupation and the identification of patterns of its functioning, which is necessary for the transition to the analysis of the exercise of power in specific types of occupation.

The second chapter of the thesis provides a detailed analysis of the exercise of power under the three types of occupation theorized in the first chapter as forms of foreign or international control: international territorial administration (ITA), military occupation (MO), and military occupation for the purpose of annexation (MOA).

The analysis of international territorial administrations, in particular the UN missions in Kosovo and East Timor, has shown that these structures function as political institutions aimed at stabilizing, democratizing and integrating the occupied territories into the international system. The main characteristic of such administrations is their legitimacy, backed by international mandates and the UN legal framework, which go beyond the traditional international humanitarian law (IHL). The article shows that the effectiveness of the ITAs is mixed: despite the success in establishing basic institutions, their long-term stability depends on international consensus on the issue of territorial sovereignty. Where such a consensus has been reached, missions have achieved their goals, while in situations of political uncertainty their effectiveness has declined, which has led to debate about the role of the ITA as a democratic transformation or an instrument of political transformation in accordance with the interests of an international actor.

The military occupation is considered on the examples of Iraq and Palestine, which represent its two subtypes: transformational and security occupations. It is established that military occupations are focused on controlling territories

through civil-military administrations. In the case of Iraq, the occupation authorities faced significant problems due to high costs caused by unprecedented powers, strategic miscalculations in management decisions, and the inability to create a stable governance system, which makes this case an example of a mixed result. Palestine, on the other hand, demonstrates a long and protracted conflict with minimal prospects for stabilization. In these cases, there is a lack of compliance with IHL, which undermined the legitimacy of the occupying power and led to international condemnation, although the occupying power «went beyond» the established framework to varying degrees. The commonality lies in the tendency to use military occupation in accordance with the political motives of the occupying power.

Military occupations with the aim of annexation are studied on the example of Turkey's occupation of northern Cyprus. It is established that this case demonstrates the forceful integration of the territory through the formation of dependent quasi-state structures. Turkey used the occupation to secure its own strategic interests, but the TRNC remains internationally unrecognized. Characteristic features of this case are the rejection of the framework of international humanitarian law, attempts to legitimize the occupation through the creation of local administrations, and long-term external control over the territory. The uniqueness of the case is manifested in the democratic tendencies of the TRNC, although its political subjectivity remains limited by Turkey's strategic interests.

Summarizing, the study showed that all forms of occupation are aimed at realizing the interests of the occupier through the establishment of political control over the territories.

The practical significance of this chapter is to substantiate the occupation as a political institution that functions in different conditions. It is established that the exercise of power under occupation depends on the interaction of key factors: legal legitimacy, organizational structure and policies (measures), strategic goals,

and relations with local political actors. This approach allows not only to systematize different types of occupation regimes, but also to create a basis for further research on the effectiveness of such institutions in conflict resolution and stability.

The third chapter examines the transformation of governance approaches and state-building processes in the temporarily occupied territories of Ukraine, the so-called «LDPR», as well as the peculiarities of the occupation and annexation of Ukrainian territories after February 24, 2022. The analysis allows us to trace how the change in Russia's occupation policy is gradually aligned with the theoretical construct of «military occupation with the aim of annexation» (MOA) conceptualized in the previous sections. Particular emphasis is placed on the transition from indirect to direct occupation, which was due to the failures of the previous stages in solving both external and internal problems of managing the occupied territories.

The research analyzes the state-building processes in the so-called «LDPR», which were formed through the system of external governance of the Russian Federation. It is established that at the initial stage (2014-2022) Russia implemented a strategy of indirect occupation, creating controlled administrations that legitimized through «referendums» and «elections». The author identifies three stages of transformation of these entities: initial (2014), military (2014-2018) and bureaucratic (2018-2022). The failure of the «Minsk process» and the impossibility of the «LDPR» forced integration into Ukraine made Russia to change its approach, which became a prerequisite for a full-scale invasion in 2022.

After February 24, 2022, Russia moved to direct occupation with the aim of annexation. It organized civil-military administrations in Kherson and Zaporizhzhia regions, and the occupied territories of Donetsk and Luhansk regions were integrated into the so-called LDPR. The main task of the occupation authorities was to prepare for annexation by holding «referendums» and political

reorganization of the territories. The occupation was accompanied by repressions, liquidation of local self-government, information campaign and deportations of the population. The author identifies the following trends in the exercise of power: 1) change of approaches from indirect to direct occupation; 2) integration of the occupied territories into the Russian legal and administrative space; 3) ignoring international law and the reaction of the international community; 4) the strategy of «raising the stakes» in order to recognize its «achievements» and take into account claims.

The reaction to the internal problem of maintaining legitimacy is manifested in comprehensive integration, full control of new political elites and economic maintenance of «new subjects», and to the external problem of sovereignty – by the strategy of «raising the stakes», by forceful pressure. The research analyzes the key policies of the Russian Federation in the occupied territories in various spheres. In the political sphere, a new local elite has been created, integrated into the Russian vertical of power, along with the spread of Russian political institutions. In the economy, enterprises are being nationalized, reoriented to military needs, local budgets are being subsidized, and special measures are being taken to «restore and reorient» the economy. In the social sphere, Russian social programs are being implemented, and the mobility of the population is being controlled through passportization and martial law restrictions. In the cultural sphere, the Ukrainian language is banned, national symbols are destroyed, and propaganda of Russian identity is introduced. In the educational sphere, Russian curricula have been introduced, Ukrainian textbooks have been confiscated, and Russian personnel have been hired. In the demographic sphere, the ethnic balance is changing due to the migration of Russian citizens and the depopulation of the Ukrainian population. In the information sphere, alternative sources have been blocked, Russian media are developing, and the idea of «historical justice» of the integration of the territories into the Russian Federation is being created.

Overall, the chapter demonstrates that Russia's occupation policy has evolved from indirect control to annexation using administrative, military, and information levers of influence. The exercise of power by the Russian Federation in the occupied territories confirms the concept of MOA, as it involves long-term control, a claim to sovereignty, and a deliberate refusal to regulate the occupation by international humanitarian law. At the same time, the issue of international recognition of territorial changes remains unresolved, making the occupied territories a potential space of instability with the potential for further transformations.

In general, the dissertation «Exercise of power in the occupied territory: a comparative analysis» is a comprehensive study of occupation as a form of foreign or international control over territory that goes beyond the legal definition in international humanitarian law. The work proposes three models of occupation for the first time, which differ in terms of the mechanisms of exercising power, political goals, and impact on sovereignty. The criteria for comparative analysis of occupation regimes are defined, and it is proven that occupation as a political institution performs the functions of displacing local political actors, solving internal and external problems, and achieving the strategic goals of an external, international actor. The study showed that an occupation regime can act as a specific political order that changes the balance of power in the controlled territories. It has been confirmed that occupation causes profound socio-economic, political, and demographic transformations. This makes it an effective mechanism of external control that can be used to weaken opponents and strengthen geopolitical influence. The boundary between MO, MOA and ITA is determined by the legal basis, powers of the occupying authority, and its responsibilities. The dissertation proposes new approaches to the analysis of occupation as a political institution. The developed theoretical constructs, models, and categories of analysis allow for a deeper understanding of the phenomenon of occupation and its impact on political, social, and economic

processes. The practical significance of the work lies in creating a basis for developing strategies for the reintegration of territories, as well as for forming effective international policy in the field of conflict prevention and resolving issues related to occupation.

Keywords: military occupation, international security, political institutions, war, political regimes, annexation, conflicts, state.